

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

**ПСИХОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ
СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО НАПРУЖЕННЯ**

Стеблина А.О., Дідух М.Л.283

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ДО НАВЧАННЯ

Плавкова Л.С.285

ПРОЯВ ТРИВОЖНОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА САМООЦІНКУ У МОЛОДІ

Чекан М.О.289

**ЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ БАТЬКІВ ТА ВЧИТЕЛІВ НА САМООЦІНКУ
ПІДЛІТКІВ**

Урбанович А. П.292

ДИТЯЧИЙ СТРАХ ЯК ОСОБЛИВИЙ ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Іванькова А. Г., Денисенко А.О.294

**УСПІШНІСТЬ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ЇЇ ПСИХОЛОГІЧНІ
ДЕТЕРМІНАНТИ**

Бондар К.В., Денисенко А.О.297

**ПРОЯВ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ МІЖ ДІТЬМИ ТА БАТЬКАМИ ТА
УМОВИ ЇХ ПРОФІЛАКТИКИ**

Павутницька А. С.301

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В СІМ'Ї ТА ЙОГО
ВПЛИВ НА ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ**

Кускова О. В., Чебикін О.Я.304

**ВЗАЄМОЗ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ З УСПІШНІСТЮ В
НАВЧАННІ**

Бєбіна О.М.309

**ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В МІЖОСОБИСТІСНИХ
ВІДНОСИНАХ В ОНЛАЙН-СЕРЕДОВИЩІ ПІДЛІТКІВ**

Солод Є.Є.317

Секція V.

**ОСНОВНІ НАПРЯМКИ У РОБОТІ ПСИХОЛОГА-КОНСУЛЬТАНТА У
СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ**

**ПСИХОЛОГІЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ
СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ**

Скалецька Є., О., Карпич І. А.321

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ
ПСИХОТЕРАПІЇ У ПАЦІЄНТІВ З ПСИХОСОМАТИЧНИМИ
ЗАХВОРЮВАННЯМИ**

Гапатин С.В., Чугуєва І. Є.323

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Овощнікова М., Бабаян Ю.О.325

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ У ПАЦІЄНТІВ З ПСИХОСОМАТИЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ

Гапатин С.В., Чугуєва І. Є.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Десять років війни в Україні, Пандемія Covid-19 і вже два роки повномасштабної агресії з боку росії, що огорнула всю нашу країну, мають значний вплив на погіршення ментального стану населення України. Зокрема однією із найбільш актуальних тем сучасних вітчизняних досліджень є проблема психосоматичних проявів та їх зв'язок з пандемією та війною (О. Чабан, О. Хаустова, І. Лещук, Л. Анищенко) [1].

Вітчизняні дослідження сьогодення також розглядають цілу низку проблем психосоматики, зокрема, її зв'язок з типологією особистості (Савенкова І., Цуканов Б.), вплив війни та вимушеного переміщення на розвиток психосоматичних проявів (І. Дементьєва, В. Свиридчук, Т. Меліченко, Н. Коваленко), а також сучасний теоретичний, діагностичний і терапевтичний аспекти психосоматики (В. Бочелюк, М. Панов, Л. Спицька, М. Панов, І. Жадленко, І. Грицюк) [2], [4].

Історія досліджень психосоматичних проявів має витoki ще зі Стародавньої Греції. Однак з науковою революцією XVII століття, серед вчених та філософів було прийнято розділяти розум і тіло, тобто хвороби та методи їх пізнання і лікування поділялися на душевні та тілесні [5].

А на початку XIX століття, а саме в 1818 році, німецький психіатр Й. Гейнрот вперше вжив термін «психосоматичний». У своїй публічній лекції, він пояснив багато хвороб, наприклад, туберкульоз, епілепсію та рак, як психогенні, і розглядав їх, як результат переживань почуття злості та сорому. Через декілька років М. Якобі ввів поняття «соматопсихічне», яке має протилежне значення, однак доповнює протилежне. Однак на думку вченого В. Стоквиса, немає необхідності розділяти ці поняття, в рамках загального психосоматичного підходу, оскільки це веде до гри слів [3].

У XX столітті значний вклад в розвиток психосоматики здійснили вчені психоаналітичного напрямку. З. Фройд, досліджуючи проблематику неврозів, розвинув конверсійну концепцію, яка досить наочно пояснює симптомообрази при істерії, однак не пояснює причини виникнення реальних соматичних порушень при психічному перенапруженні. Окрім цього психоаналітики першої генерації споріднювали в їх патогенезі психосоматичні та невротичні симптоми описуючи «невротичну надбудову у соматичних захворюваннях». Однак не всі психоаналітики обмежилися тільки лікуванням психоневрозів. У 1908 році дрезденський лікар і психоаналітик Штегман вперше описав астму у дітей. У 1913 році Федерн представив у Віденському психоаналітичному суспільстві випадок хворого з астмою. А Вайцзеккер рішуче підкреслював різну динаміку «соматичних процесів і неврозів» (1932 р.) [6].

Великий внесок у дослідження та психотерапію психосоматичних захворювань здійснив німецький невролог і психіатр, іранського походження, Носсрат Пезешкіан. В ході своєї практики та розробки концепції транскультурального підходу та диференційного аналізу, які згодом стали фундаментом для формування методу позитивної та сімейної психотерапії, він виявив та описав, зв'язок між культурною приналежністю, наявність «макро- та мікротравм» з динамікою психосоматичних захворювань [11].

Свій доробок Пезешкіан сформулював у праці «Психосоматика і позитивна психотерапія», яку видав у 1991 році (німецька версія), а у 2013 році переклав її англійською мовою. Дана книга вміщає в себе класифікацію сорока психосоматичних розладів, а також опис психодинамічного терапевтичного підходу до лікування кожного з них. Окрім цього, в кінці кожного розділу розміщені анкети, розроблені для пацієнтів та терапевтів в ході психотерапевтичного процесу [12].

Згодом поглиблене емпіричне дослідження психосоматичних проблем в позитивній психотерапії продовжили А. Реммерс та І. Кирилов. Останній зазначає, що концептуальна модель психодинамічних операціоналізацій, яку сформулював Пезешкіан і до якої входять: актуальні, первинні та вторинні здібності людини, модель балансу та модель наслідування; актуальний, базовий та внутрішній конфлікти; є наочним ефективним інструментом психотерапії та самодопомоги, оскільки демонструє динаміку конфліктної напруги всередині пацієнта. Також І. Кирилов описав систематичну ефективність п'ятиетапної стратегії позитивної психотерапії у роботі з психосоматичним пацієнтами, зокрема тих, у кого труднощі з менталізацією [10].

В 1988 році Н. Пезешкіан ввів термін «психосоматичної дуги», а А. Реммерс розвинув її концептуалізацію. З 1994 року А. Реммерс візуалізував схематично ряд психічних симптомів, спричинених мікротравматичними подіями повсякденного життя та описав структуру «дуги» у процесі лікування, за допомогою якої легше зрозуміти функцію та мову психосоматичних симптомів [13].

Отже, проблематика психосоматичних розладів в останні десятиліття активно досліджується, розвивається, залишається актуальною для сучасної психології. Особливо, вона є важливою для українського суспільства, оскільки все населення травмується та ретравмується війною. Однак, як вказує сучасна психологічна практика, існує багато інструментів для лікування психосоматичних захворювань, зокрема свою ефективність продемонструвала позитивна психотерапія.

Література

1. Анищенко Л. О. Вивчення окремих аспектів впливу епідемії Covid-19 на психосоматичні прояви жителів північних регіонів України // QERPASProceeding. – 2020. – Режим доступу: <https://doi.org/10.33120/QERPASProceeding-2020>.
2. Бочелюк В. Й., Панов М. С., Спицька Л. В. Психосоматичні розлади: сучасний стан проблеми // Перспективи та інновації науки. – 2022. – № 7(12). – С. 542-5533.